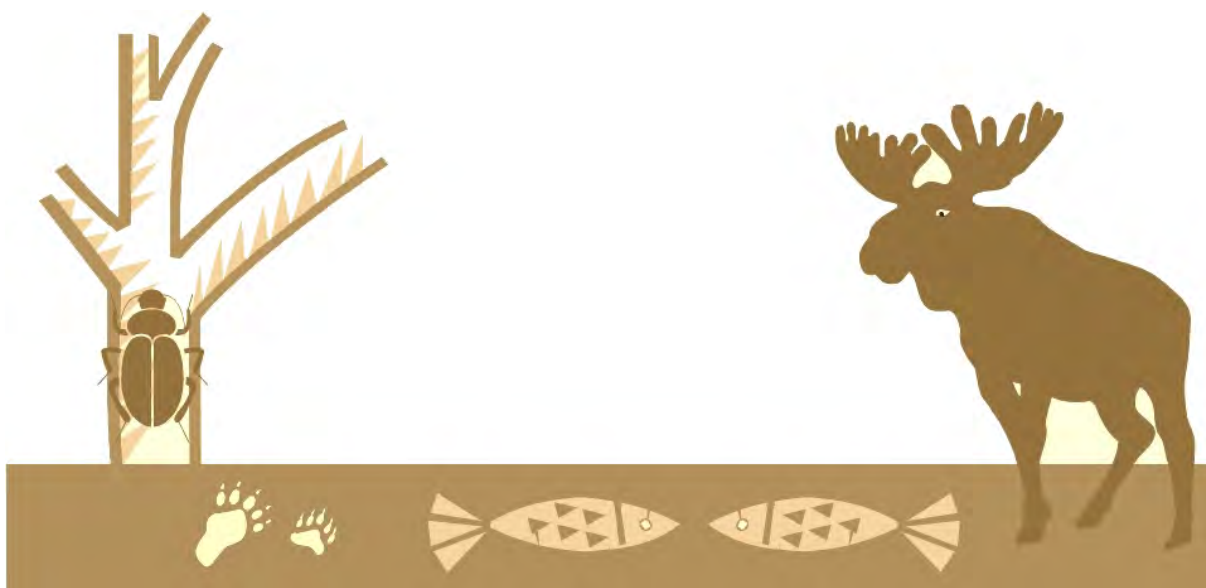

Om svenskars inställning till jakt och vargjakt

Anders Kagervall, Camilla Sandström, Göran Ericsson
och Per Ljung

Sveriges Lantbruksuniversitet
Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö

Rapport 8

Swedish University of Agricultural Sciences
Department of Wildlife, Fish, and Environmental Studies

Umeå 2012

Denna serie rapporter utges av Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö vid Sveriges lantbruksuniversitet, Umeå med början 2011. Serien publiceras endast elektroniskt på institutionens hemsida www.slu.se/viltfiskmiljo .

This series of Reports is published by the Department of Wildlife, Fish, and Environmental Studies, Swedish University of Agricultural Sciences, Umeå, starting in 2011. The reports are only published electronically at the department home page www.slu.se/viltfiskmiljo .

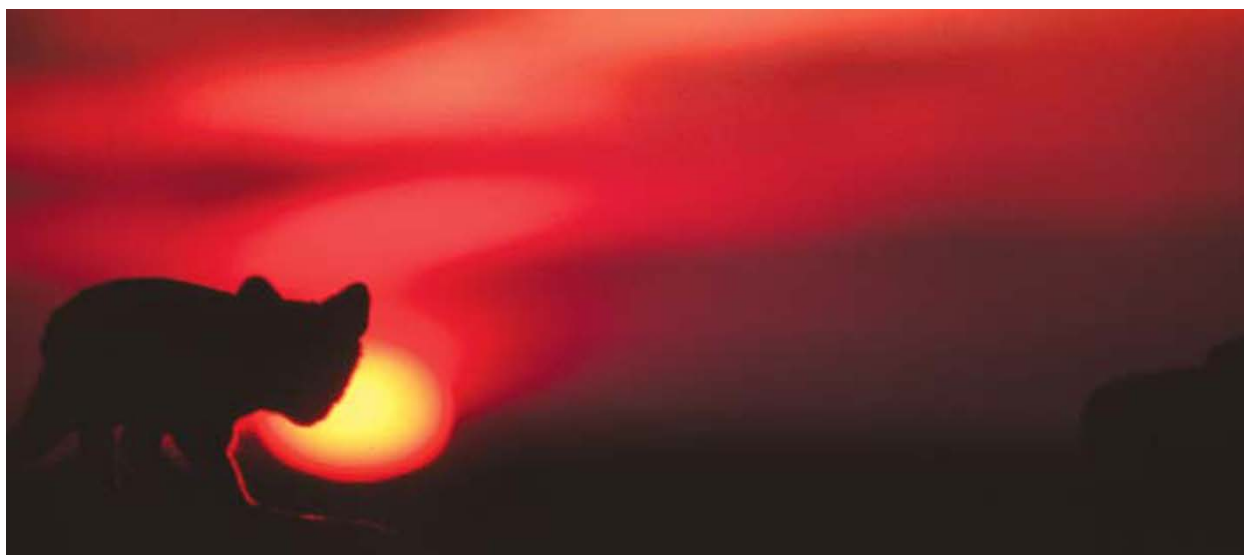
E-post till ansvarig författare
E-mail to responsible author Anders.Kagervall@slu.se

Nyckelord
Key words attityder, jakt, rovdjur, turism, landsbygd, livsstil

Ansvarig utgivare
Legally responsible Hans Lundqvist

Institutionen för Vilt, Fisk och Miljö
Sveriges lantbruksuniversitet
901 83 Umeå

Adress
Address *Department of Wildlife, Fish, and Environmental Studies*
Swedish University of Agricultural Sciences
SE-901 83 Umeå
Sweden

Om svenskars inställning till jakt och vargjakt

RAPPORT 2012:8

Anders Kagervall, Camilla Sandström,

Göran Ericsson och Per Ljung

Institutionen för vilt, fisk och miljö, www.slu.se/viltfiskmiljo

SLU

901 83 Umeå

Kagervall, A., Sandström, C., Ericsson, G. & Ljung, P. 2011. Om svenskar inställning till jakt. Institutionen för vilt, fisk och miljö. Rapport 2011:1. SLU, Umeå.

Acknowledgement: The research was funded by SLU, FOMA-vilt. The Swedish Environmental Protection Agency, the Counties of Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm

Arbetet bakom denna rapport har finansierats av SLU, FOMA-vilt, Naturvårdsverket, Länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm.

Contact: Anders.Kagervall@slu.se

Tidigare rapporter:

1. Ericsson, G., Sandström, C. Kindberg, J. & Zachrisson A., 2010. Bevara eller nyttja? Om Svenskars syn på skyddade områden,. Rapport 2010:2 Institutionen för Vilt, fisk och miljö.
2. Ericsson, G. & Sandström, C. 2010. Om svenskar rädsla för stora rovdjur, älg och vildsvin. Rapport 2010:1 SLU, Umeå: Institutionen för vilt, fisk och miljö.
3. Sandström, C & Ericsson, G. Om svenskars inställning till rovdjursförvaltning, Rapport 2009:2 SLU, Umeå: Institutionen för vilt, fisk och miljö,
4. Sandström, C & Ericsson, G. Om svenskars inställning till rovdjur- och rovdjurspolitik. Rapport 2009:1 SLU, Umeå: Institutionen för vilt, fisk och miljö.
5. Sandström,C., Ericsson, G. 2006. Rovdjursfrågan ingen traditionell höger-vänsterfråga - partier går i otakt med sina anhängare, FjällMistrarapport nr 24, Förlag: FjällMistra
6. Ericsson, G. Sandström, C. 2005. Delrapport om svenskars inställning till rovdjurspolitik- och förvaltning FjällMistra Rapport nr 10 Förlag: FjällMistra
7. Ericsson, G, Eriksson, T, Laitila, T, Sandström, C, Willebrand, T, Öhlund, G. 2005. Delrapport om jakt och fiske - omfattning, betydelse och förvaltning FjällMistrarapport nr 14, Förlag: FjällMistra

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	4
Bakgrund	6
Resultat.....	8
Grundinställning till jakt.....	8
Attityder till jakt för spänning eller kött.....	11
Jaktens omfattning.....	12
Vem jagar?	13
Jakten som del av ett socialt nätverk.....	16
Jakten och hushållsekonomin	18
Fisket och hushållsekonomin	19
Nyttjande av vilt	22
Uppfattningar om jakt- och fisketurism	25
Varg; Attityder till jakt och olika förvaltningsåtgärder.....	27
Referenser	29
Appendix	30
Dalarnas län.....	33
Gävleborgs län.....	34
Västernorrlands län.....	35
Jämtlands län.....	35
Västerbottens län.....	35
Norrbottens län	37

Sammanfattning

Resultaten i den här rapporten baseras sig på data från undersökningar utförda 2004, 2009 och 2011.

I länen Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg (rovdjurslän) och Stockholm tillfrågades 150 personer per kommun, 16-65 år gamla. Ett representativt, proportionellt urval av Sveriges befolkning tillfrågades också. I formulären ställdes frågor bland annat om de fyra stora rovdjuren - björn, järv, lodjur och varg, och rovdjursförvaltning. Undersökningen 2011 utfördes endast på riksnivå.

Bakom undersökningen står forskare från Institutionen för Vilt, fisk och miljö, SLU. Undersökningen har finansierats av medel från SLU (FOMA vilt), Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland, Jämtland, Dalarna, Gävleborg och Stockholm.

Här följer de viktigaste resultaten i punktform från undersökningen:

- 79 % av svenskarna är positiva till eller accepterar jakt.
- Attityderna till jakt varierar något mellan länen. Mest positiva är jämtarna (92 %) och minst positiva är boende i Stockholms län (73 %) till jakt.
- Attityderna till jakt varierar beroende på om jakten bedrivs huvudsakligen för spänning och avkoppling eller om det finns en klar nytta kopplad till jakten. Det är betydligt fler som stödjer jakt som bedrivs för kött och avkoppling jämfört med om jakten enbart bedrivs för att få spänning och avkoppling. I Norrlands inland är acceptansen även för jakt som rekreation hög.
- På nationell nivå anger 13 % att någon i hushållet jagar. Av dessa bor en stor andel i norra Sverige. Typiska jaktlän är Jämtland och Norrbotten, där 34 %, respektive 36 % och då framförallt boende i inlandskommunerna uppger att någon i deras hushåll jagar. I Stockholms län är andelen hushåll med jägare 5 %.
- Den typiske mannen respektive kvinnan som jagar tenderar båda att vara uppvuxna på landsbygden. Den jagande kvinnan bor i högre utsträckning i större städer eller tätorter, och har en högre utbildning, jämfört med en man som jagar.
- Var femte svensk anger att de någon deltagit i jakt, lägst erfarenhet av jakt finns i Stockholms län och högst i Norrbottens län. Att växa upp med en far utgör en viktig komponent för att börja jaga, liksom att ha nära vänner som jagar.
- Många framförallt i norra Sverige, instämmer i påståendet att jakt och fiske har stor betydelse för hushållens ekonomi. I Norrlands inland uppger till exempel 80 % respektive 85 % av Storumans respektive Sorseles invånare att jakt betyder mycket för hushållets ekonomi.
- Ungefär sju av tio hushåll använder kött från vilt minst en gång per år. Användandet av viltkött som någon i hushållet bidragit med varierar kraftigt i landet. I Stockholms län förekommer det endast i 4 % av hushållen medan motsvarande siffra i Jämtland är 38 % av hushållen.

- En majoritet av invånarna i de nordligaste länen anser att jakt och fiske kan generera fler jobb genom ekonomisk stimulans.
- En majoritet, 52 % av invånarna i landet anser att det är acceptabelt att jaga varg om syftet är att reglera antalet vargar med hjälp av jakt. 21 % är av motsatt uppfattning medan 26 % inte har någon uppfattning i frågan.
- För att förhindra problem med varg förespråkar flertalet förebyggande åtgärder såsom stängsel, olika skrämmeåtgärder eller förvaltningsmärkning för att övervaka rovdjuren.
- Det finns en hög acceptans för att skjuta vargar som orsakar problem, 40 % anser att det är en acceptabel åtgärd.
- Acceptansen för jakt på varg om med syfte att minska risken att tamdjur dödas är 64 %.
- Acceptansen är lägre för jakt på varg om den syftar till att reglera konkurrensen om det jaktbara viltet, 24 % anser att det är en acceptabel anledning till vargjakt.

Bakgrund

Attitydundersökningen har genomförts av forskare vid institutionen för Vilt, fisk och miljö, SLU. Den har finansierats i samarbete med SLU (Fortlöpande miljöanalys/FOMA-vilt), Naturvårdsverket och länsstyrelserna i Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm. Syftet med undersökningen är att bidra med beslutsunderlag till arbetet med att genomföra riksdagens och regeringens målsättningar för ”En sammanhållen rovdjurspolitik” (Prop. 2000/01:57) respektive ”En ny rovdjursförvaltning” (2008/09:210) på regional och lokal nivå. Undersökningen utgör en delrapport i en serie av rapporter om attityder till djur och natur i Sverige. Rapporten undersöker:

- *attityder till olika former av jakt,*
- *jaktens omfattning och betydelse*
- *attityder till vargjakt*

I rapporten redovisas data från brevundersökningar utförda 2004, 2009 och 2011. Metodiken i är genomgående den samma och följer i stort Dillman med fleras (2007) upplägg för brevundersökningen där respondenterna kontaktas fyra gånger. Frågorna har delvis hämtats från tidigare undersökningar (Norling med flera 1980, Heberlein & Willebrand 1998 och Ericsson & Heberlein 2002). Delar av undersökningarna har tidigare rapporterats både internationellt och nationellt. Se sammanställning av fördjupningslitteratur före referenslistan.

Undersökningen från 2011 utfördes endast på riksnivå så därför kan vi inte redovisa resultat på länsnivå för detta år. Frågorna angående vargjakt ställdes inte 2004 och 2009. Jämförelser över tid kan göras mellan 2004 och 2009 (se fördjupningslitteraturen). Stockholms län ingick inte i undersökningen från 2004, så därför kan vi inte redovisa eventuella förändringar i det länet.

Undersökningen från 2004 genomfördes av forskningsprogrammet ”FjällMistra” som ett samarbete med de fyra fjällänen - Dalarna, Jämtland, Västerbotten, Norrbotten - samt Västernorrlands, Gävleborgs län och Naturvårdsverket. Under mars och april 2004 skickades en brevundersökning ut till totalt 11 418 människor. Totalt ingick fyra kontakter med respondenterna. Urvalet, som hämtats från det nationella befolkningsregistret, baserades på 150 slumpvis utvalda och permanent bosatta personer från varje kommun i åldersgruppen 16-65 år. Som jämförelse har 1 067 personer bosatta utanför de sex länen också valts ut. Till boende i Gävleborg och Västernorrland skickades en förkortad version av undersökningsformuläret som enbart innehöll frågor om vilt, jakt och rovdjur. Undersökningen till boende i fjällänen innehöll också frågor om fjällen och skyddade områden. För att kunna jämföra proportionerliga värden nationellt och länsvis, har kommunerna i de undersökta länen viktats i förhållande till folkmängd. Av svenskarna utanför de utvalda länen svarade 57 % av de tillfrågade. I de fyra fjällänen svarade 65 % av de tillfrågade och i Gävleborg och Västernorrland svarade 69 % av de som tillfrågades.

Under 2009 följdes centrala delar av 2004-års undersökning upp. Återigen var det ett samarbete med berörda län och Naturvårdsverket. Skillnaden 2009 var att samtliga kommuner i Stockholms län nu ingick i undersökningen. Den 28 maj 2009 skickades attitydundersökningen om djur och natur ut till 1 067 medborgare i hela landet, samt till 150 personer i åldern 16-65 år i samtliga kommuner i länen Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Gävleborg, Dalarna och Stockholm. Sammantaget slumpades totalt 15 317 personer fram, varav 14 973 kunde nås med post. För att kunna jämföra länsvis, har respondenterna i kommunerna viktats proportionerligt i förhållande till

folkmängd. Av det nationella urvalet svarade 47 % av de tillfrågade. På länsnivå var svarsfrekvensen från 45 % i Stockholm till 55 % i Jämtland. Det är en lägre svarsfrekvens jämfört med 2004 års undersökning, där mellan 63 och 69 % av invånarna i de olika länen besvarade undersökningen. Datainsamlingen skedde huvudsakligen under juni månad 2009, 2004 skedde datainsamlingen i april. Svarsfrekvensen på riks-, respektive på länsnivå är bra vid en internationell jämförelse. Det är främst i vissa kommuner i Stockholm där svarsfrekvensen är låg. Det bör beaktas vid tolkningen av svaren.

2011 gjordes motsvarande undersökning med delvis nya frågeställningar om djur, natur och jakt men återigen behölls de centrala frågorna från 2000 och framåt – dock var urvalet 2011 endast nationellt proportionerligt. Frågeformuläret skickades till 2400 personer varav 2350 personer kunde nås, svarsfrekvensen var 53 %.

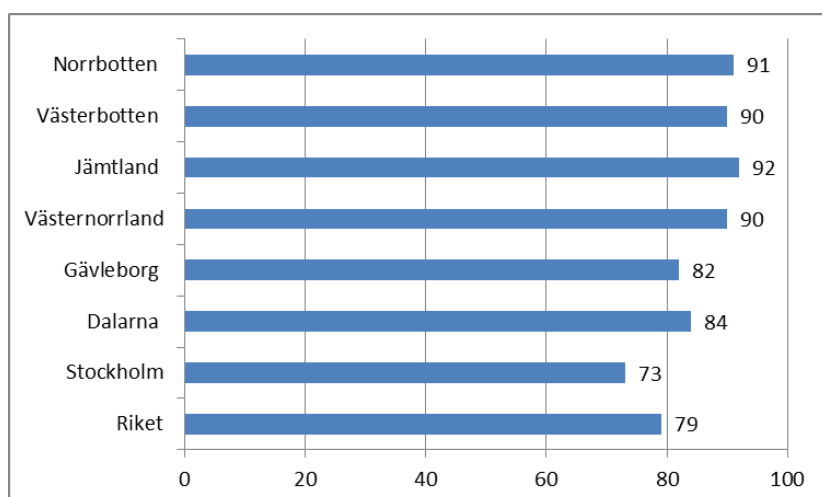
Resultat

Grundinställning till jakt

Rätten till jakt är enligt jaktlagen knuten till markägandet men kan arrenderas ut. För att få jaga måste en person passera några strukturella hinder. Det är till exempel obligatoriskt att ta jägarexamen. Provverksamheten har jägarnas organisationer hand om. Under 2010 registrerades 48 075 prov varav 14 043 teoriprov, 14 035 praktiskt hagelgevärsprov, 10 451 praktiskt kulgevärsprov samt 9 546 högviltsprov. Förutom att ta jägarexamen måste man också betala den statliga viltvårdsavgiften; jaktkortet. Regleringarna kring jakten och vapenanvändningen medför att det är få personer som fullt ut kan delta i jakten före 18-års ålder. Jaktåret 2010/11 löste 263 742 personer jaktkort. Av dessa var 15 295 kvinnor. De län med flest jägare är Västra Götaland, Stockholm, Norrbotten och Skånes län. Av de 29 600 utländska jägare som betalade jaktkort förra året var 14 786 danska, 6 945 norska, 3 360 finska och 1 171 tyska jägare (Naturvårdsverket 2011). Det är således endast en mindre andel av Sveriges befolkning som löser jaktkort. Trots detta är, som figur 1 visar, 79 % av svenskarna positiva till eller accepterar jakt. Frågan ställdes första gången 1980 då acceptansen var 72 % på riksnivå (Norling, Jägnert & Lindahl 1981). 2001 var den – 80 % - och har i de senaste mätningarna inom FOMA-vilt legat signifikant högre än 1980 års mätning (Ericsson, opublicerade data). Den allmänna attityden till jakt varierar något om vi bryter ner resultaten till länsnivå. I Jämtlands län återfinns den högsta andelen personer som är positiva till jakt (92 %) och Stockholms län har den lägsta andelen med 73 % positiva till jakt.

Figur 1. Andelen respondenter (%) som ställer sig positiva till eller accepterar jakt (2009)

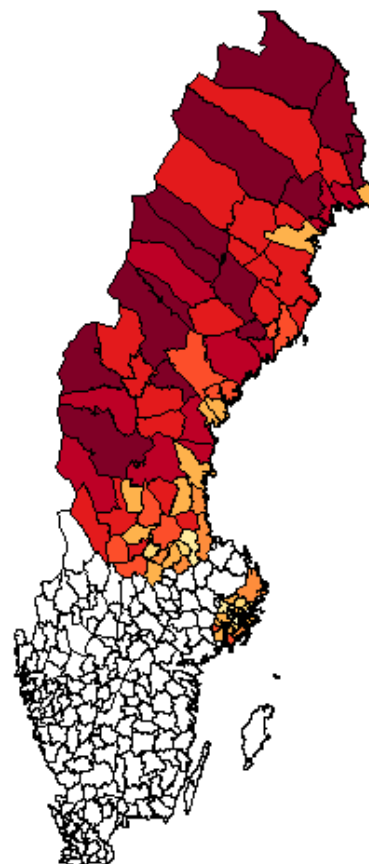
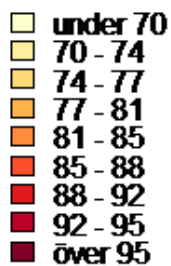
Attityderna till jakt varierar också mellan olika kommuner inom ett län. Tabell 1 visar till exempel att spännvidden är stor mellan kommunerna där boende är minst positiva och de kommunerna där boende är mest positiva. Personer boende i kommuner i företrädesvis Stockholms län och boende i regionala centra som Sandviken är mindre positiva i allmänhet till jakt, medan personer i län och kommuner med stor andel skogsmark och nära koppling till naturresursuttag som skogsbruk är de mest positiva.

Tabell 1. De tio kommuner som har högst respektive lägst andel invånare (%) som är positiva till eller accepterar jakt (2009)

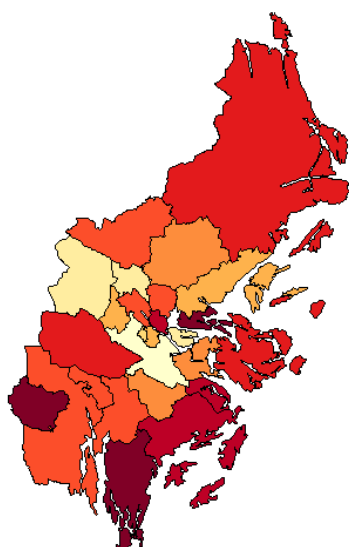
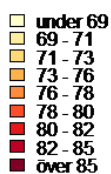
högst andel positiva	lägst andel positiva
Sorsele (99)	Stockholm (67)
Jokkmokk (99)	Lidingö (69)
Strömsund (98)	Upplands-Väsby (71)
Dorotea (97)	Upplands-Bro (71)
Storuman (97)	Sandviken (73)
Ragunda (97)	Sundbyberg (73)
Bjurholm (97)	Järfälla (73)
Boden (96,4)	Solna (74)
Övertorneå (96)	Österåker (75)
Kiruna (96)	Nacka (76)

Sett över riket är stad-land dimensionen tydlig, och den framträder som figur 2 och 3 visar inom samtliga län – inklusive Stockholms län. I Stockholms län är till exempel invånarna i Nykvarn de mest positivt inställda till jakt (87 %) medan invånarna i Stockholms kommun är minst positiva (67 %). Även i Jämtland varierar andelen positiva till jakt mellan 89 % och 98 %. I Strömsund uppger nästan 100 % sig vara positiva till jakt medan knappt 90 % av invånarna i Östersund är av samma uppfattning. Den största andelen positiva finner vi i inlandskommuner och kommuner med nära till naturen och miljöer där det finns tillgänglig jaktmark. Kopplingen mellan grundinställning till jakt och till exempel andelen hushåll som jagar (se tabell 2) är relativt svag då man även i län och kommuner med låg andel jägare har en klar majoritet en positiv grundattityd till jakt.

Figur 2. Andelen invånare 16-65 år per kommun som ställer sig positiva till eller accepterar jakt. Notera att vi endast undersökt kommuner i Stockholms, Dalarnas, Gävleborgs, Jämtlands, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län (2009)

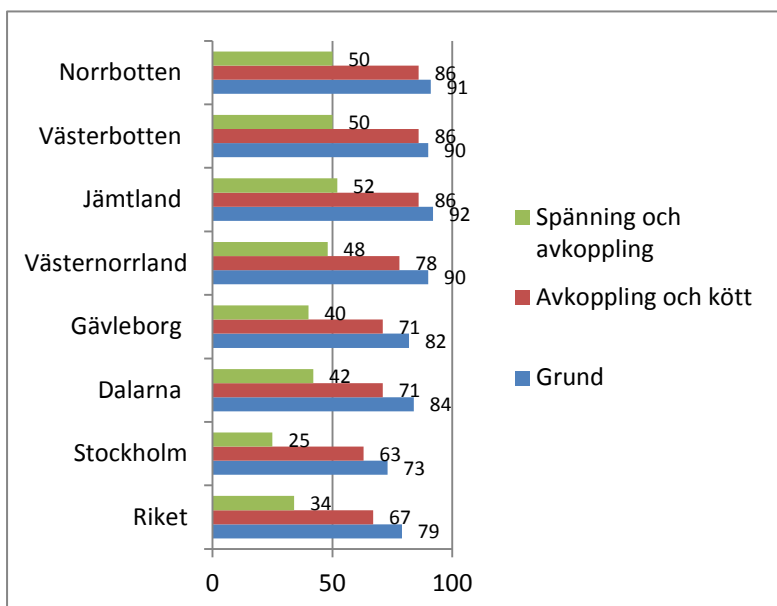
Figur 3. Andelen personer i Stockholms läns kommuner som ställer sig positiva till eller accepterar jakt (2009)

Attityder till jakt för spänning eller kött

Historiskt bedrevs jakt i huvudsak för att skaffa mat även om det säkert inte saknades inslag av spänning. I takt med att vi har kunnat tillägna oss mat på annat sätt än via jakt är syftet med jakten inte längre lika starkt inriktad på mat. Jakt bedrivs också i syfte att få rekreation eller spänning i tillvaron (Heberlein & Willebrand 1998, Mattsson med flera 2008). För att få en uppfattning om attityderna till jakt är desamma oavsett vilken typ av jakt som bedrivs ställde vi frågorna; ”*Vilken är din inställning till jakt på älg, hjort och rådjur, om anledningen är att få spänning och avkoppling?*” samt ”*Vilken är din inställning till jakt på älg, hjort och rådjur, om anledningen är att få avkoppling och kött?*” Frågorna har tidigare använts i nationella och internationella undersökningar. Poängen med frågornas konstruktion är att sakta förflytta fokus i attitydobjektet – därav ”och” för att se hur inställningen förändras.

Som figur 4 visar, varierar attityderna till jakt beroende på om en komponent i jakten är nöje (spänning) eller kött (nyttighet). Det är betydligt fler som stödjer jakt som bedrivs där motivet är kött och avkoppling jämfört med om jakten bedrivs för att få spänning och avkoppling. På riksnivå är det till exempel 67 % som stödjer jakt som bedrivs för kött och avkoppling men endast 34 % som stödjer jakt som sker enbart för spänningen och avkopplings skull. I Stockholms län är stödet för den typen av jakt betydligt lägre. Endast en fjärdedel av invånarna stödjer jakt för spänning och avkoppling (nöjes) skull. Slutsatsen här bekräftar vad tidigare undersökningar visat att när ett moment av nyttighet kopplas ihop med en rekreativ komponent ökar acceptansen kraftigt (Brown med flera 2000). Även i länen från Dalarna och norrut finns det en skillnad i attityder till antingen jakt för kött och avkoppling eller jakt för spänning och avkoppling. Jämfört med riket och Stockholms län är det emellertid betydligt fler som stödjer jakt för spänning och avkopplings skull. I Norrbotten, Västerbotten och Jämtland stödjer hälften eller till och med drygt hälften jakt för nöjes skull.

Västernorrland ligger inte långt efter medan stödet för den här typen av jakt är något lägre i Gävleborg (40 %) och Dalarna (42 %). Att stödet för jakt är så pass högt i de tre nordligaste länen indikerar att jakt har stor betydelse inte enbart för köttets skull - som figur 4 visar - utan även som en källa för rekreation och som en del av livsstilen.

Figur 4. Andel som stödjer jakt för spänning och avkoppling, avkoppling och kött jämfört med grundinställning till jakt (2009).

Jaktens omfattning

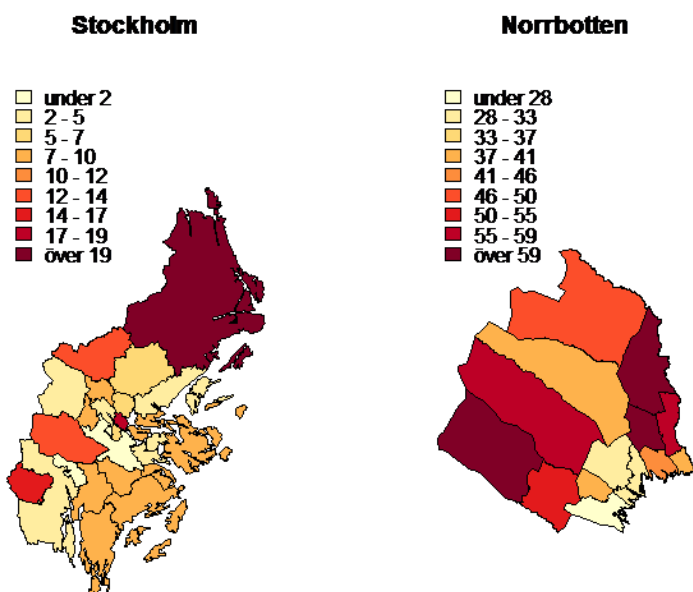
Även om grundinställningen till jakt bland svenskar i allmänhet är positiv, pekar statistiken på en nedåtgående trend när det gäller rekryteringen av jägare. Andelen jägare ökade successivt från 1940 med 149 588 jägare till 1994 med 322 432. Därefter har andelen jägare minskat till i nuläget 263 000 personer. Vi kan däremot se ett motsatt mönster bland kvinnor som jagar där andelen ökar något från år 2001 med 12 024 till 15 295 jaktåret 2010/11 (Naturvårdsverket 2011). Anledningen till att antalet jägare blir färre beror på ett flertal faktorer men framförallt en tilltagande urbanisering med tillhörande livsstil (Kellert 1978; Heberlein & Ericsson 2005).

I vår studie kan vi, förutom i Jämtland där förändringen är statistiskt säkerställd, inte se en liknande nedgång (tabell 2). Tvärtom är andelen jägare över tid relativt stabil. På riksnivå anger 13 % såväl 2004 som 2009 att någon i hushållet jagar. År 2011 anger 14 % att någon i hushållet jagar. Även vid en tidigare undersökning från 2001 låg på motsvarande siffra på 13 % (Ericsson & Heberlein 2002). Trendskillnaden mellan andelen lösta jaktkort och andelen som uppger att någon i hushållet jagar kan bero på att alla inte jagar varje år utan vissa jagar mer sporadiskt.

Andelen hushåll med jägare varierar över riket. Den högsta andelen hushåll med jägare finns i Norrbotten (36 %) och i Jämtland (34 %). I Västerbotten är andelen hushåll med jägare 30 %, i Västernorrland 23 % och Dalarna med 22 % och i Gävleborg 17 %. Lägst andel hushåll med jägare finns i Stockholms län med 5 %. Att andelen hushåll med jägare ökar ju längre norrut man kommer bekräftas av statistiska analyser som visar att sambandet mellan andelen hushåll där någon jagar, befolkningstäthet samt förekomsten av skog är starkt (Lindberg 2010).

Tabell 2. Andel respondenter (%) som svarar Ja på frågan "Är det någon i ditt hushåll som jagar?" (2009)

	Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
2004		13	18	22	20	29	37	40
2009	5	13	17	22	23	30	36	34

Figur 5. Andel hushåll med jägare. Jämförelse Stockholm och Norrbotten (2009).

Även inom länen finns, som figur 5 visar, stora variationer. I Norrbotten varierar till exempel andelen hushåll från 18 % till 56 % mellan kommunerna. Också i Stockholms län varierar andelen hushåll med jägare från 0 % i Stockholms kommun till 22 % i Norrtälje. Förutom att andelen

hushåll med jägare ökar ju längre norrut man kommer i landet finns en tendens att andelen också ökar ju längre västerut kommunen ligger. Det framkommer särskilt tydligt om vi jämför de 10 kommuner med högst andel hushåll med jägare med de som har lägst andel hushåll med jägare. Sex av de tio kommunerna med högst andel jägare gränsar till Norge. Av de 10 kommuner med lägst andel jägare är det endast Gävle kommun som inte ligger i Stockholms län.

Tabell 3. De tio kommuner som har högst respektive lägst andel hushåll (%) med jägare (2009)

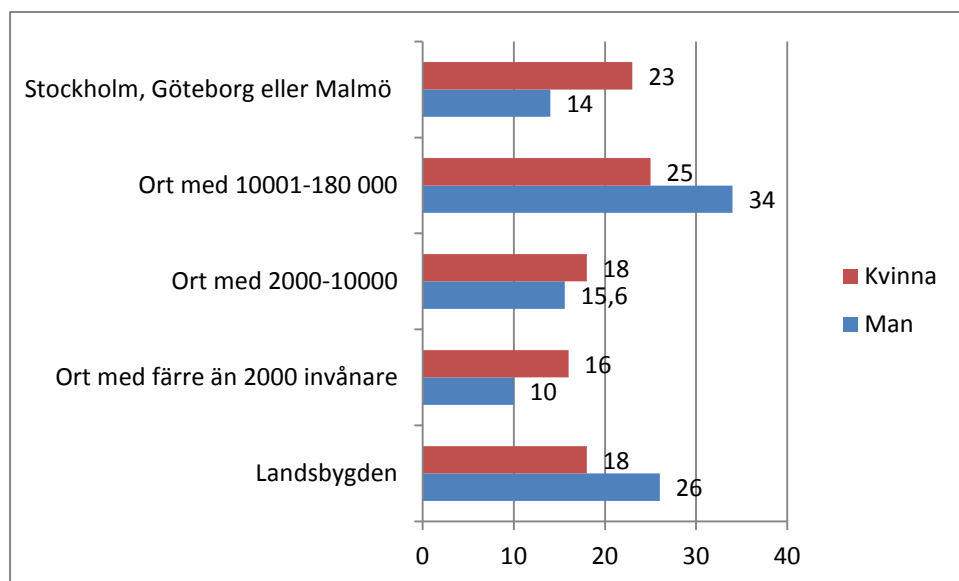
högst andel hushåll	Lägst andel hushåll
Dorotea (65)	Stockholm (<1)
Pajala (63)	Salem (1)
Överkalix (60)	Sundbyberg (2)
Arjeplog (59)	Nacka (3)
Storuman (59)	Österåker (4)
Sorsele (58)	Södertälje (4)
Jokkmokk (57)	Sollentuna (4)
Övertorneå (57)	Upplands-Bro (5)
Strömsund (56)	Gävle (5)
Älvdalen (52,3)	Solna (6)

Vem jagar?

Ett problem som ofta förknippas med rekryteringen av jägare är att jägarkåren är väl ålderstigen och dessutom starkt mansdominerad. En konsekvens av framförallt den sneda åldersfördelningen är att andelen jägare, om man misslyckas med nyrekrytering, successivt kommer att bli allt färre. Eftersom jakt utgör ett av de främsta medlen för viltförvaltning skulle en sådan utveckling påverka möjligheterna att förvalta framförallt det jaktbara viltet (Brown med flera 2000; Lindberg 2010).

Som vi har visat tidigare stämmer det att jägarkåren är mansdominerad och det visar även den här undersökningen. Vad gäller medelåldern på de som 2011 uppgett att de jagat under de senaste fem åren är den i den här undersökningen endast 45 år, vilket inte skiljer sig från övriga respondenter som svarat på undersökningen. Den typiske mannen respektive den typiska kvinnan som jagar skiljer sig dock något åt. Som figur 6 visar är andelen kvinnor som jagar till exempel högre i de större städerna jämfört med hur fördelningen ser ut bland männen. Det omvända gäller på landsbygden där männen är överrepresenterade.

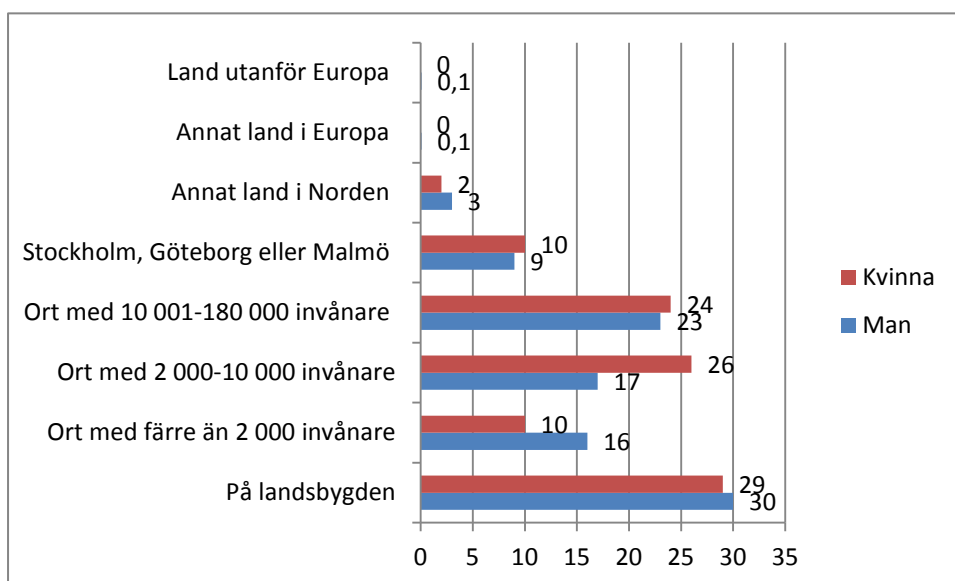
Figur 6. Andelen kvinnor och män som jagar fördelade på bostadsort (2011)

Uppväxten anses vara en viktig faktor som förklara varför man börjar jaga (Stedman & Heberlein 2001) Av figur 6 kan vi se att en knapp tredjedel av de kvinnor och män som jagar har sina rötter på landsbygden. Majoriteten av såväl kvinnor (65 %) som män (63 %) som jagar har vuxit upp på orter med färre än 10 000 invånare. Undersökningen visar också att jakt i hög utsträckning är någonting som infödda svenskar utövar. Det är ytterst få om ens någon som har sina rötter i Europa eller i länder utanför Europa som har jagat under de senaste fem åren.

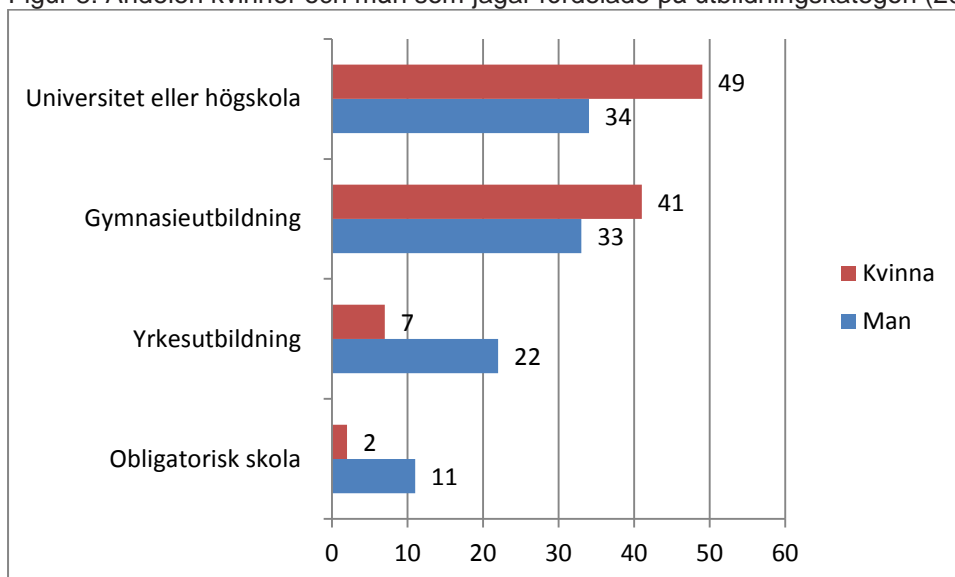

Figur 7. Andelen kvinnor och män som jagar fördelade på uppväxtort (2011)

Tidigare studier har visat att det kan finnas ett negativt samband mellan andelen jägare och högre utbildning (Heberlein & Thomson 1991). Andra studier har emellertid visat på motsatsen med ett visst samband mellan andelen jägare och andelen med högre utbildning och då framförallt när kvinnor som jagar inkluderas i studierna (Heberlein med flera 2008; Lindberg 2010). Även i vår mätning från 2011 kan vi se ett sådant samband (figur 8). Kvinnor som jagar har en högre utbildning än de män som jagat under de senaste fem åren. Även om 67 % av männen som jagar har en gymnasieutbildning eller mer har drygt 90 % av de kvinnor som jagar motsvarande utbildning.

Figur 8: Andelen kvinnor och män som jagar fördelade på utbildningskategori (2011)

Den typiske mannen respektive den typiska kvinnan som jagar skiljer sig alltså något åt. Som figur 6 visar är andelen kvinnor som jagar till exempel högre i de större städerna jämfört med hur fördelningen ser ut bland männen. Det omvända gäller på landsbygden där männen är överrepresenterade. I tidigare studier har vi visat att kvinnor i större städer i Sverige och flera

Europiska länder verkar vara mer benägna att börja jaga än kvinnor på landet. I exempelvis USA är det omvända – där sker den huvudsakliga rekryteringen av kvinnor till jakten i områden med lägre utbildning och lägre inkomst än städerna (Heberlein med flera 2008).

Jakten som del av ett socialt nätverk

För att illustrera jakten som socialt fenomen använder vi våra data från 2009 års undersökning. Den uppgift vi först använder för att beskriva jakten som socialt nätverk är om respondenten någon gång jagat. Notera att ”jaga” kan innebära olika saker som delta i drev, sitta på pass, gå med hundförare eller något som respondenten anser vara aktivt deltagande i jakt. Flera av dessa sätt att delta i jakten kräver inte att de löser den statliga viltvårdsavgiften; jaktkort. Jaktens utövande behöver inte heller ha skett i Sverige utan är en allmänt hållen fråga.

Var femte svensk i åldern 16-65 år säger att de någon gång jagat, lägst andel med någon som helst egenrapporterad jaktlig erfarenhet finns i Stockholms län och högst bland de undersökta länen är det i Norrbottens län där 38 % har deltagit i jakt någon gång i livet.

Tabell 4. Andel personer (%) som någon gång deltagit i jakt (2009)

Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
12	21	24	23	30	29	38	33

Överföringen av beteendet att jaga sker genom olika socialiseringsprocesser; antingen via framförallt att ha far som jagar eller ha nära vänner som jagar. Den internationella litteraturen (ex Stedman & Heberlein 2001) visar vikten av att ha en far som jagar och att vara uppväxt på ”landet” – vilket ska läsas som att det finns möjlighet att jaga. ”Landet” är en tillgänglighetsvariabel till skog och annan mark som används för jakt.

I Stockholms län anger 12 % att de växte upp med en far som jagade, i det nationella urvalet (riket) 22 % och i Jämtlands län anger 45 % att de växt upp med en far som jagade (tabell 5). I stort överensstämmer siffrorna med de som anger att de någon gång jagat ovan (tabell 4). I materialet anger 1 till 2 % i alla länen att de hade en mor som jagade under deras uppväxt

Tabell 5. Andel personer (%) som växte upp med en far som jagade (2009)

Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
12	22	24	28	30	37	42	45

Andelen som jagat de senaste 12 månaderna är ett mått på respondenterna är aktiva inom jakten idag. De data som vi presenterar ligger i linje med vad vi kan förvänta från kända registerdata. Återigen lägst andel i Stockholms län där 3 % av de som svarat deltagit jakt och högst i Norrbottens län med 19 % (tabell 6).

Tabell 6. Andel personer (%) som angett att de jagat de senaste 12 månaderna (2009)

Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottnens län	Jämtlands län
3	6	9	12	12	16	19	17

En viktig del i det sociala nätverket runt jakten är om respondenten har någon i sin närmaste bekantskapskrets som jagar. En stor del av svenskarna har det (tabell 7). I det proportionerliga urvalet bland svenskar säger 68 % att minst en av deras närmaste vänner jagar. Lägst ligger Stockholm här med 52 % och högst ligger Jämtlands län med 91 %. Rensar vi bort de som någon gång har jagat återstår de som vi bör betrakta som icke-jägare eftersom de kan antas sakna jaktlig erfarenhet. För icke-jägarna är det dock fortfarande en betydande andel som har någon jägare i sin närmaste bekantskapskrets; lägst andel är det i Stockholms län (48 %) och nationellt (62 %), och högst i Jämtlands län (87 %).

Tabell 7. Andel personer som har minst en nära vän som jagar (2009)

	Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottnens län	Jämtlands län
Alla	52	68	73	77	84	84	84	91
Jägare	87	90	91	95	97	97	96	98
Icke-jägare¹	48	62	68	72	78	81	80	87

¹Här har vi definierat icke-jägare som de som uppger att de aldrig jagat

Jakten och hushållsekonomin

Jakt och fiske förknippas av många med fritiden. Många har också jakt och fiske som ett huvudsakligt fritidsintresse och värdesätter jakt och fiske utifrån detta intresse. Vid sidan av att vara ett fritidsintresse bedrivs även jakt och fiske för husbehov, dvs. i syfte att skaffa mat till hushållet. För att belysa denna betydelse av jakt och fiske ställdes i undersökningen 2009 frågor kring jaktens och fiskets betydelse för hushållens ekonomi. När det gäller jakten instämmer, som tabell 8 visar, en majoritet (54 %) av invånarna i Jämtland i påståendet att jakten har stor betydelse för hushållsekonomin. Även i Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland är det 43-48 % som instämmer i påståendet, medan det är något färre i Gävleborg, Dalarna och Stockholm.

Tabell 8. Andel som anser att jakt har ekonomisk betydelse för hushållens ekonomi (2009)

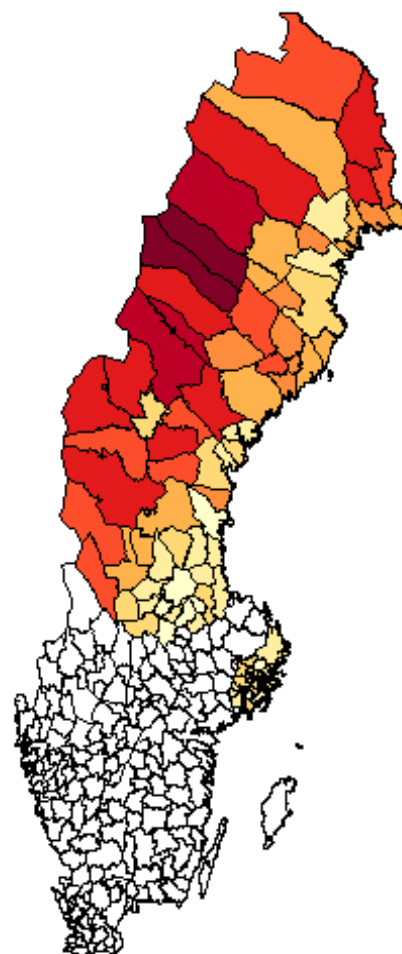
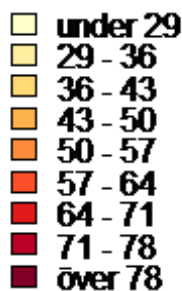
Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
33	33	35	33	43	48	46	54

Den här skillnaden mellan framförallt länen allra längst i norr och i Dalarna och Stockholm framgår än tydligare om vi listar kommuner med högst respektive lägst andel invånare som instämmer i påståendet att jakten har en stor betydelse för hushållens ekonomi (tabell 9).

Tabell 9. De tio kommuner som har högst respektive lägst andel invånare som instämmer att jakt betyder mycket för hushållens ekonomi (2009)

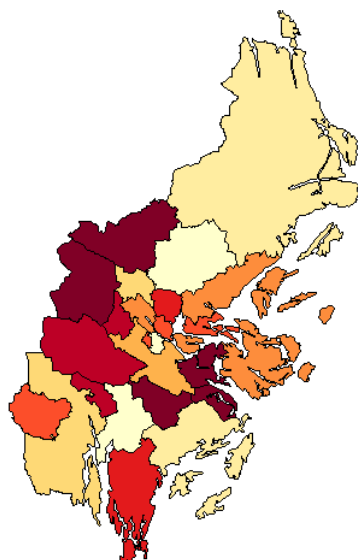
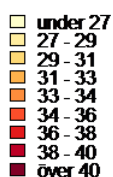
Högst andel hushåll	Lägst andel hushåll
Sorsele (85)	Smedjebacken (22)
Storuman (80)	Falun (23)
Strömsund (75)	Hedemora (25)
Dorotea (73)	Botkyrka (25)
Arjeplog (72)	Vallentuna (26)
Jokkmokk (69)	Hudiksvall (27)
Vilhelmina (69)	Solna (27)
Härjedalen (68)	Haninge (28)
Överkalix (67)	Hofors (28,)
Sollefteå (65,8)	Borlänge (28,4)

Även här kan vi således se en stad-land dimension där kommunerna i Lappland, dvs. Västerbottens och Norrbottens inland, och i Jämtland i högre utsträckning instämmer i påståendet att jakten har en stor betydelse för hushållens ekonomi (figur 6).

Figur 6. Andelen som instämmer att jakten har betydelse för hushållens ekonomi (2009)

Figur 7. Andelen i Stockholms län som instämmer att jakten har betydelse för hushållens ekonomi (2009)

Attityderna varierar även mellan kommunerna i Stockholms län. Här finns emellertid inte ett lika tydligt mönster som i den norra delen av landet. Sigtuna, Upplands-Bro Huddinge Nacka

Fisket och hushållsekonomin

Ett likartat mönster framträder om vi analyserar fiskets betydelse för hushållsekonomin (tabell 10). Jämfört med attityderna till jaktens betydelse är det emellertid något färre i Norrbotten, Västerbotten och Jämtland som anser att fisket har betydelsen för hushållens ekonomi. Det beror sannolikt på att fisk inte har samma ekonomiska värde som till exempel älgkött. I Stockholm är det emellertid något fler som instämmer i att fisket har betydelse jämfört med jakten.

Tabell 10. Andelen som instämmer att fisket har betydelse för hushållens ekonomi (2009)

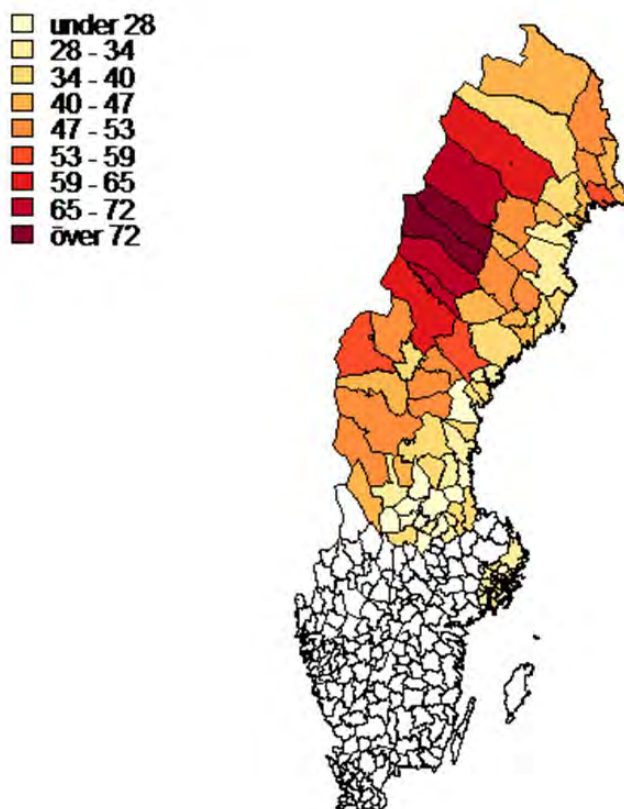
Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottnens län	Jämtlands län
35	34	34	28	35	41	42	44

Sorsele och Storuman är liksom när det gäller jakten i topp när vi analyserar attityderna till fiskets betydelse för hushållens ekonomi (tabell 11). I båda kommunerna är det över 70 % som instämmer i påståendet om fiskets betydelse för hushållens ekonomi. Bland de 10 kommuner som hamnar längst ner på listan är det endast lite drygt 20 % som är av samma uppfattning.

Tabell 11. De tio kommuner som har högst respektive lägst andel som helt eller delvis instämmer i att fiske betyder mycket för hushållets ekonomi

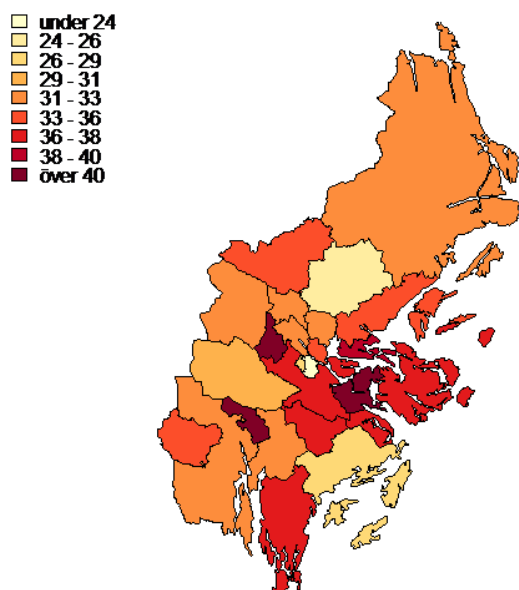
Högst andel hushåll	Lägst andel hushåll
Sorsele (78)	Falun (21)
Storuman (74)	Solna (22)
Vilhelmina (69)	Smedjebacken (22)
Arjeplog (68)	Borlänge (22)
Dorotea (67)	Söderhamn (23)
Strömsund (63)	Gagnef (25)
Jokkmokk (62)	Vallentuna (26)
Åre (59)	Leksand (26)
Kalix (58)	Ockelbo (26)
Sollefteå (55)	Rättvik (27)

Figur 8. Andelen som instämmer att fiske har betydelse för hushållens ekonomi (2009)

Figur 9. Andelen i Stockholms län som instämmer att fiske har betydelse för hushållens ekonomi (2009)

Precis som för jakten betydelse är det svårare att se ett lika tydligt mönster som i den norra delen av landet. Salem, Nacka och Järfälla ger fisket högst betydelse och Solna lägst.

Nyttjande av vilt

I tabell 12 redovisas svar på frågan om hushållen med viss regelbundenhet nyttjar kött från vilt som någon i hushållet bidragit med. Med regelbundet avses i det här sammanhanget en gång i månaden. Användandet av viltkött varierar kraftigt i landet (figur 10). Endast 4 % av hushållen i Stockholms län använder regelbundet viltkött som någon i hushållet bidragit med. I Jämtland är motsvarande siffra 38 % och i Norrbotten och Västerbotten 33 respektive 30 %. I Västernorrland och i Dalarna använder lite drygt 20 % viltkött en gång i månade medan det i Gävleborg är 14 % som gör det. Den geografiska fördelningen av hur man använder viltkött överensstämmer väl med vad man anser om jaktens ekonomiska betydelse för hushållen (figur 6 och figur 7). Relativt sett visar det att fler hushåll i norrlandsläna nyttjar kött från vilt jämfört med alla hushåll i Sverige.

Tabell 12. Andelen hushåll som nyttjar kött från vilt som någon i hushållet bidragit med (2009)

	Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
En g/månad	4	9	14	21	22	30	33	38

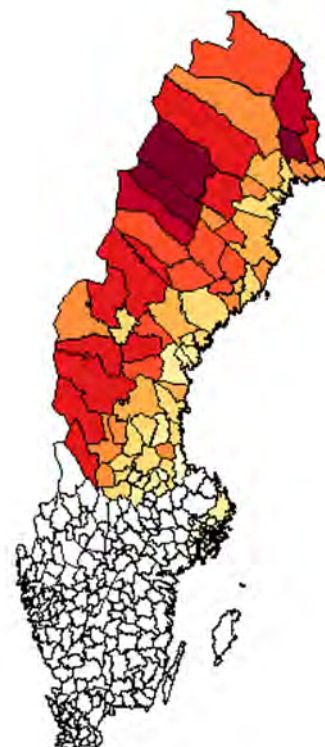
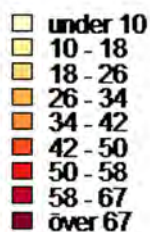
Om vi studerar andelen hushåll som nyttjar vilt visar det sig att i vissa kommuner som till exempel Arjeplog och Överkalix nyttjar drygt 70 % av invånarna kött från vilt minst en gång i månaden eller mer. Här blir sambandet tydligt mellan de kommuner som instämde i påståendet att jakt har betydelse för hushållens ekonomi (tabell 9) och nyttjandet av viltkött.

Tabell 13. De tio kommuner som har högst respektive lägst andel som använder viltkött som någon i hushållet bidragit med en gång per månad eller oftare (2009)

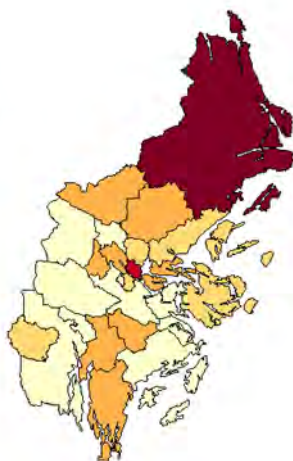
Högst andel hushåll	Lägst andel hushåll
Arejplög (75)	Ekerö (1)
Överkalix (70)	Tyresö (1)
Sorsele (67)	Upplands-Bro (1)
Pajala (62)	Salem (1)
Storuman (59)	Upplands-Väsby (2)
Jokkmokk (58)	Nacka (2)
Dorotea (58)	Stockholm (2)
Malung (57)	Haninge (1,9)
Berg (56)	Sundbyberg (2,0)
Älvdalen (55)	Södertälje (2,0)

Figur 10. Andel av hushåll som regelbundet (minst en gång per månad) använder viltkött som någon i hushållet bidragit med.

Figur 11. Andel av hushåll som regelbundet (minst en gång per månad) använder viltkött som någon i hushållet bidragit med i Stockholms län (2009)

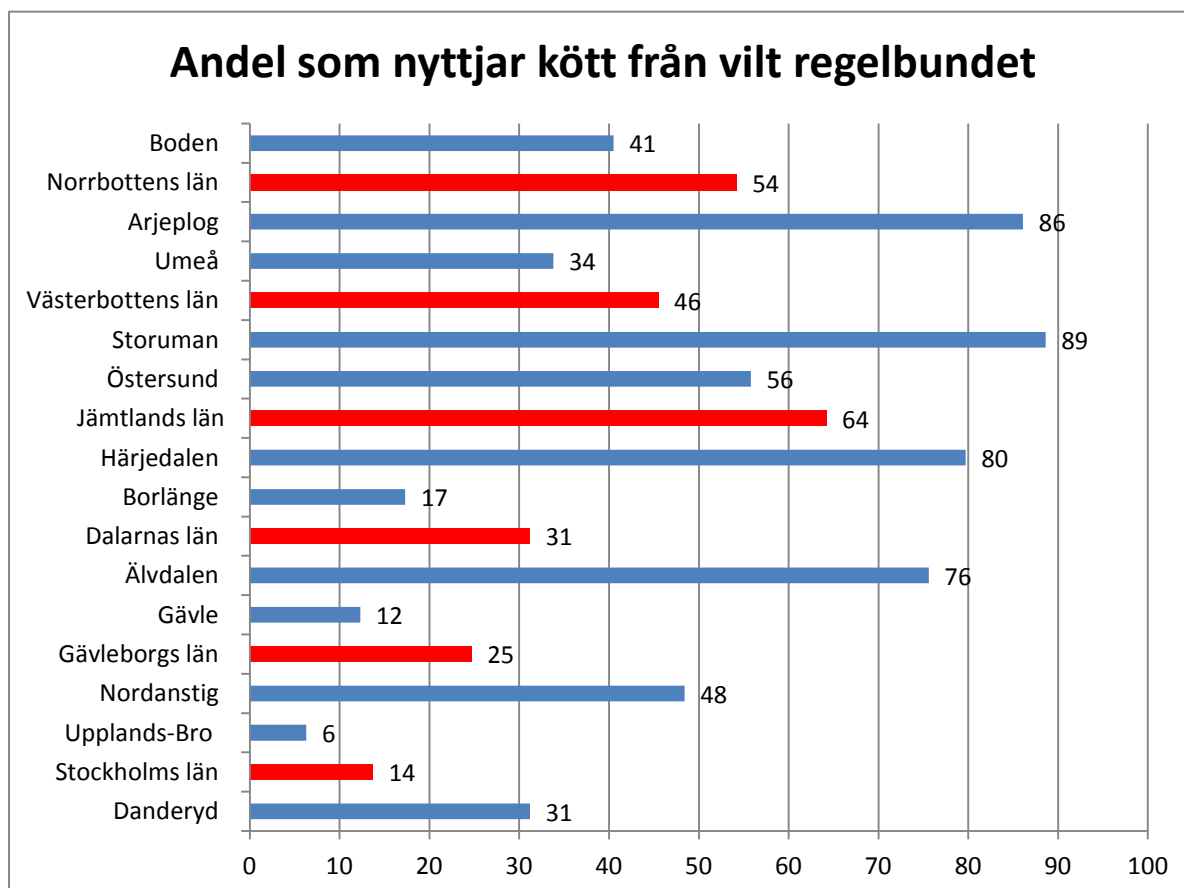

Jaktens spridningseffekter

Det är inte enbart hushåll med jägare som kommer i åtnjutande av viltkött. Jakten har också så kallade spridningseffekter genom de sociala nätverk som finns runt jakten eller genom försäljning av viltkött. Det är emellertid fortfarande relativt okänt hur omfattande spridningseffekten

är. Ett sätt att mäta detta är som vi har gjort att både fråga hur ofta hushåll nyttjar viltkött som någon från det egna hushållet bidragit med (tabell 12 -13) och jämföra det med hur ofta samtliga hushåll nyttjar viltkött. Som tabell 12 visar finns en tydlig nord-syd gradient där mer än 50 % av hushållen i Jämtland och Norrbotten nyttjar kött från vilt regelbundet (en gång i månaden eller mer). Medan det i till exempel Stockholms län endast är 14 % av hushållen som använder kött från vilt regelbundet. Av figuren framkommer också en tydlig stad-land dimension om vi jämför frekvensen i nyttjandet av vilt. I de större städerna är nyttjandet mer begränsat än i många av inlands eller landsortskommunerna. Om vi dessutom jämför med tabell 12 kan vi se en ganska omfattande spridningseffekt av jakten även i Stockholms län. Här är det till exempel endast 4 % som anger att hushållet nyttjar kött från vilt som någon från det egna hushållet bidragit med medan det är 14 % som regelbundet nyttjar kött från vilt. I Norrbotten är skillnaden som ett mått på spridningseffekt över 20 %.

Figur 12. Regelbundet nyttjande av kött från vilt (län & kommuner med flest och minst nyttjare)

Uppfattningar om jakt- och fisketurism

Turism är en växande industri som skapar mer än 162 000 fulltidstjänster (Tillväxtverket 2010). Extra viktigt är turistindustrins förmåga att skapa jobb för unga och i områden där traditionella basnäringar minskar (Tillväxtverket 2010). Jakt och fiske är aktiviteter som lockar både inhemska och utländska turister. För de som bor utanför de större tätorterna är jakt och fiske ofta viktigt både för hushållets ekonomi och för rekreation. Det finns därför en risk för en intressekonflikt om jakt och fiskeresursen i större utsträckning används för turism. En undersökning från 2009 visar att många jägare i norra Sverige är negativa eller osäkra till att utveckla jaktturism i sin egen kommun (Willebrand 2009). Orsaken till tvekan är främst att man anser det etiskt tveksamt att sälja jakt och att man är orolig för att mängden jaktbart vilt skulle minska.

På frågan om stimulans till jakt- och fisketurism leder till fler jobb instämmer mellan 46 % och 61 % av respondenterna med påståendet (tabell 14). Högst siffror finner vi i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. På frågan om jakt- och fisketurismens betydelse för antalet ser vi jämförelsevis låga siffror i Norrlands inland (figur 13), särskilt i kommuner med många jägare och som borde ha goda förutsättningar att locka turister. En tolkning av detta resultat skulle kunna vara att man i dessa områden föredrar att själv nyttja resursen framför att sälja den.

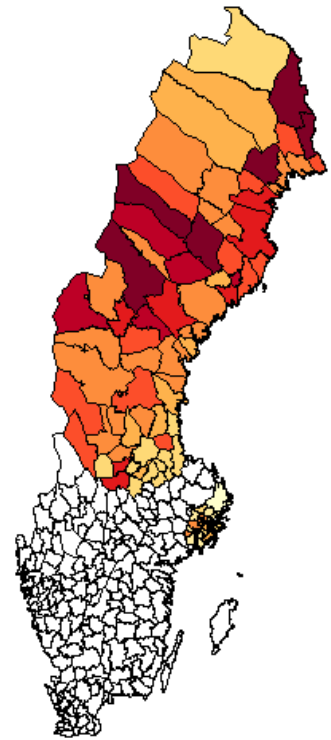
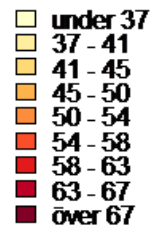
Tabell 14. Andel som instämmer i påståendet att stimulans till jakt- och fisketurism ger fler jobb (2009).

Stockholms län	Riket	Gävleborgs län	Dalarnas län	Västernorrlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Jämtlands län
46	42	46	47	53	58	55	61

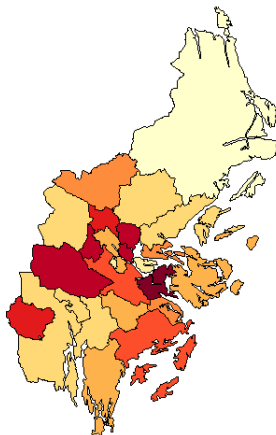
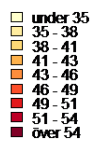
Tabell 15. De 10 kommuner som har högst respektive lägst andel hushåll (%) som helt eller delvis anser att jakt- och fisketurism ger fler jobb (2009)

Högst andel hushåll	Lägst andel hushåll
Storuman (71)	Norrtälje (32)
Strömsund (71)	Sundbyberg (36)
Övertorneå (69)	Lidingö (38)
Pajala (69)	Botkyrka (38)
Lycksele (68)	Södertälje (39)
Boden (68)	Upplands-Bro (39)
Ragunda (67)	Österåker (39)
Åsele (66)	Salem (40)
Vilhelmina (64)	Vallentuna (41)
Vännäs (64)	Nynäshamn (41)

Figur 13: Andel av hushåll som instämmer i påståendet att stimulans av jakt- och fisketurism ger fler jobb (2009).

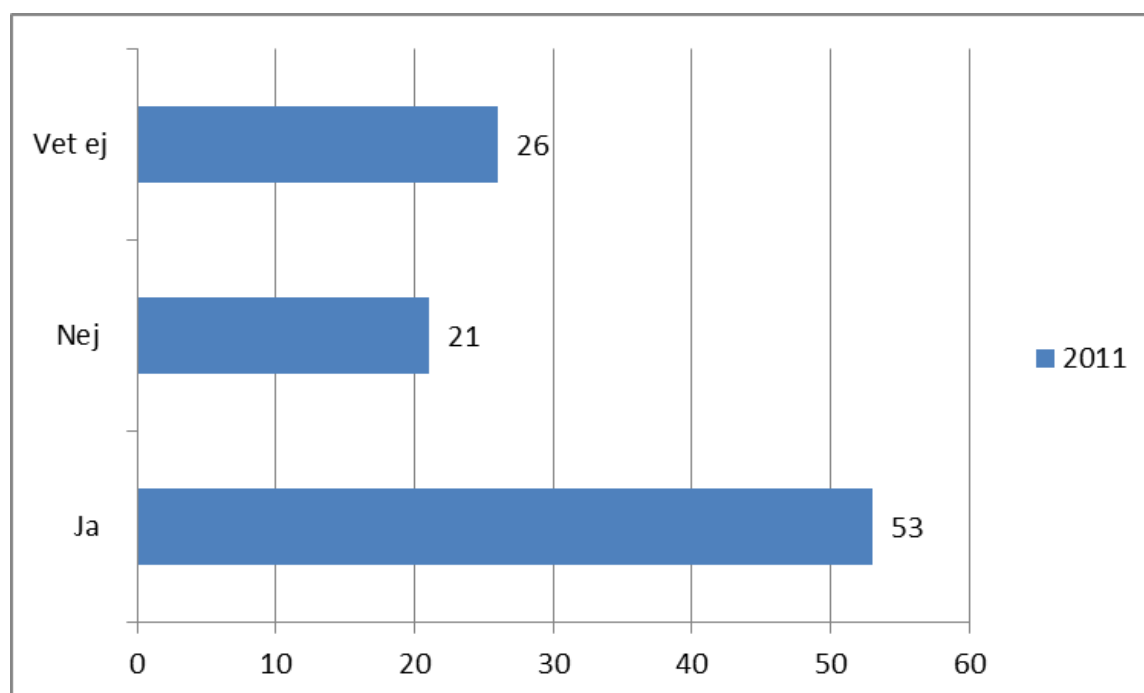
Figur 14: Andel av hushåll i Stockholms län som instämmer i påståendet att stimulans av jakt- och fisketurism ger fler jobb (2009).

Varg; Attityder till jakt och olika förvaltningsåtgärder

Frågan om jakt på varg har debatterats flitigt under de senaste åren. För att få en uppfattning om den allmänna attityden till jakt på varg ställde vi i undersökningen 2011 följande fråga: Är det acceptabelt att man reglerar antalet vargar med hjälp av jakt? Resultaten visar att 53 % svarar ja på den frågan medan 21 procent svarar nej och 26 % att de inte vet. En majoritet av svenskarna anser således att licensjakten som pågick under två års tid var acceptabel. Som figur 15 visar är det emellertid en stor andel, 26 %, som inte tar ställning i frågan eller som inte säger sig veta om det är en acceptabel åtgärd eller inte.

Figur 15. Andel som anser att det är acceptabelt eller inte att reglera antalet vargar med hjälp av jakt (2011)

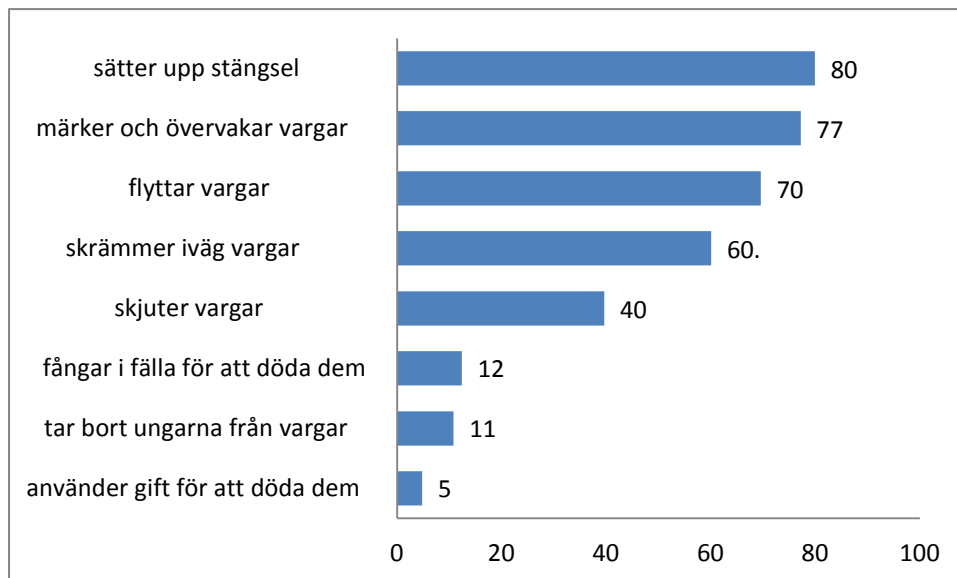

Vi ställde även en fråga kring svenskarnas inställning till jakt på varg om anledningen är att få spänning och avkoppling, utan en tydlig nyttighetskomponent som motiv till jakt på varg. Stödet i det fallet var endast 9 %.

Förutom att reglera antalet vargar med hjälp av till exempel licensjakt finns det andra metoder att hantera vargar som på olika sätt orsakar problem. Vi bad respondenterna ta ställning till ett antal olika metoder att reglera antalet vargar. Genomgående får mjuka åtgärder ett stort stöd i det nationella urvalet (Figur 16). Största stöd får åtgärden att sätta upp stängsel för att hindra problemvargar att göra skada (80), följt av den mer aktiva åtgärden att vargar märks, får en sändare och på så sätt kan övervakas (77 %), att flytta problemvargar (70 %), att försöka skrämman iväg vargar (60 %), att skjuta problemvargar (40 %), att fånga dem i fällor för att sedan döda dem (12 %),

att man tar bort ungar från problemvargar (11 %) och att man använder gift för att döda dem (5 %) – vilket är olagligt i Sverige.

Figur 16: Andel positiva till olika typer av åtgärder som syftar till att ta hand om vargar som orsakar problem (2011)

Fördjupningslitteratur

- Duda, M.D., Bissell, S.J., Young, K.C. (1995) Factors related to hunting and fishing participation in the United States. Responsive Management and Western Association of Fish and Wildlife Agencies.
- Ericsson, G., Heberlein, T.A., Karlsson, J., Bjärvall, A., Lundvall, A. (2004) Support for hunting as a means of wolf *Canis lupus* population control in Sweden. *Wildlife Biology*, 4:269-276.
- Enck, J.W., Decker, D.J., Brown, T.L. (2000) Status of hunter recruitment and retention in the United States. *Wildlife Society Bulletin*, 4: 817-824.

Referenser

- Brown, T.L., Decker, D.J., Siemer, W. F., Enck, J.W. (2000). Trends in hunting participation and implications for management of game species. In W. C. Gartner & D. W. Lime (Eds.), *Trends in outdoor recreation, leisure, and tourism*. 145–154. New York: CABI.
- Dillman, D. A. (2007). *Mail and Internet Surveys. The Tailored Design Method 2007 Update with New Internet, Visual, and Mixed-Mode Guide*. John Wiley & Sons.
- Ericsson, G., Heberlein, T.A. (2002) Fyra av fem svenskar stöder jakt. *SLU. Fakta Skog* nr. 2:2002.
- Heberlein, T.A., Thomson, J.T. (1991) Socio-economic influences on declining hunter numbers in the United States 1977-1990. *International Union of Game Biologists Congress* 20: 699-705.
- Heberlein, T.A., Willebrand, T. (1998) Attitudes toward hunting across time and continents: The United States and Sweden. *Game and Wildlife*, vol. 15. 1071–1080.
- Heberlein, T.A., Ericsson, G. (2005) Ties to the countryside: Accounting for urbanities attitudes toward hunting, wolves, and wildlife. *Human Dimension of Wildlife*, 10:213-227.
- Heberlein, T.A., Serup, B., Ericsson, G. (2008) Female hunting participation in North America and Europe. *Human Dimensions of Wildlife*, 13:443-458.
- Kellert, S.R. (1978). Attitudes and Characteristics of Hunters and Antihunters. *Transactions of the 43rd North American Wildlife and Natural Resources Conference*: 412-423.
- Lindberg, E. (2010) Hunter demography, trends and correlates of hunting participation in Sweden. *Sveriges Lantbruksuniversitet [Examensarbete]*.
- Mattsson, L., Boman, M., Ericsson, G. (2008) *Jakten i Sverige – Ekonomiska värden och attityder jaktåret 2005/06*. Umeå: *Adaptiv förvaltning av vilt och fisk* nr. 1. ISSN 1654-8310.
- Naturvårdsverket (2011). (<http://www.naturvardsverket.se/sv/Start/Naturvard/Jakt-rovdjur-och-vilt/Jakt/>). Nedladdad 2011-11-11.
- Norling, I., Jägnert, C., Lundahl B. (1982). *Tre studier om vilt och jakt*. Göteborgs Universitet.
- Stedman, R.C., Heberlein, T.A. (2001) Hunting and rural socialization: Contingent effects of the rural setting on hunting participation. *Rural sociology*, vol. 66, no 4. 599-617.
- Tillväxtverket (2011). *Fakta om Svensk turism. Fakta & Statistik 2010*. Stockholm. ISBN: 978-91-86341-92-3.
- Willebrand, T. (2009). Promoting hunting tourism in north Sweden: opinions of local hunters. *European Journal of Wildlife Research*, vol. 55. 209-216.

Appendix

Här följer länsvisa resultat per kommun på ett urval av de jaktrelaterade frågorna i undersökningen. Förutom "D2-04" är allt data i nedanstående tabeller från undersökningen 2009. I tabellen nedan förklaras hur variablerna som visas i länstabellerna räknats ut samt hur frågan i undersökningen ställts.

Variabel	Andel som...	Fråga
D2-04	hushåll som svarar "Ja" 2004	Är det någon i ditt nuvarande hushåll som jagar?
D2-09	hushåll som svarar "Ja" 2009	Är det någon i ditt nuvarande hushåll som jagar?
C4	Är positiv eller accepterar	Vilken är din grundinställning till jakt?
C6	Är positiv eller accepterar	Vilken är din inställning till jakt på älg hjort och rådjur, om anledningen är att få spänning och avkoppling?
C7	Är positiv eller accepterar	Vilken är din inställning till jakt på älg hjort och rådjur, om anledningen är att få avkoppling och kött?
Svarsfrekvens	Andel svar i varje kommun	
D1.1	En gång per månad eller oftare	Hur ofta brukar ditt hushåll använda bär eller svamp som ni plockat själva?
D1.2Y	En gång per år eller oftare	Hur ofta brukar ditt hushåll använda kött från vilt?
D1.2	En gång per månad eller oftare	Hur ofta brukar ditt hushåll använda kött från vilt?
D1.3	En gång per månad eller oftare	Hur ofta brukar ditt hushåll använda kött från vilt som någon i hushållet bidragit med?
D1.4	En gång per månad eller oftare	Hur ofta brukar ditt hushåll använda fisk som någon i hushållet bidragit med?
D4.1	Instämmer helt eller delvis	Jakt betyder mycket för hushållens ekonomi.
D4.2	Instämmer helt eller delvis	Fiske betyder mycket för hushållens ekonomi.
D4.3	Instämmer helt eller delvis	Mer stimulans till jakt- och fisketurism ger fler jobb.

Stockholms län

Tabell A1. Resultat Stockholms län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Norrtälje	22	82	30	64	58
Sigtuna	12	79	30	67	40
Vallentuna	6	77	30	68	46
Upplands-Bro	5	71	25	62	45
Österåker	4	75	25	70	51

Upplands-Väsby	8	71	33	67	42
Värmdö	8	80	21	64	42
Täby	7	79	32	70	49
Järfälla	9	73	24	59	54
Sollentuna	4	79	24	71	46
Vaxholm	9	85	35	67	52
Ekerö	12	81	26	69	50
Danderyd	17	83	32	71	44
Stockholm	0	67	22	59	38
Solna	5	75	27	58	39
Sundbyberg	2	73	27	60	35
Lidingö	9	69	38	65	52
Nacka	3	76	29	64	42
Södertälje	4	80	20	65	35
Salem	2	78	21	71	46
Huddinge	8	77	25	67	42
Tyresö	7	82	32	69	47
Botkyrka	9	79	28	60	31
Nykvarn	15	87	43	69	47
Haninge	7	83	23	64	39
Nynäshamn	8	85	24	62	50

Tabell A2. Resultat Stockholms län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Norrtälje	55	75	19	14	14	29	33	33
Sigtuna	26	61	12	7	5	40	35	44
Vallentuna	32	65	9	6	6	26	26	41
Upplands-Bro	34	53	6	2	6	40	32	39
Österåker	39	51	11	5	9	33	34	39
Upplands-Väsby	26	53	16	2	10	30	33	50
Värmdö	28	68	8	5	7	33	36	43
Täby	30	73	18	6	3	37	31	52
Järfälla	33	53	9	6	11	39	42	53
Sollentuna	28	67	12	6	6	34	33	42
Vaxholm	41	68	14	7	14	35	39	46
Ekerö	35	83	14	1	6	39	31	53
Danderyd	46	84	31	12	11	35	35	52
Stockholm	13	59	15	2	0	31	37	48
Solna	28	62	16	6	4	27	22	42
Sundbyberg	24	67	16	2	6	35	27	37
Lidingö	30	69	15	7	4	34	36	38
Nacka	24	70	7	2	9	41	41	57
Södertälje	31	65	12	2	10	31	33	39
Salem	32	62	16	2	12	39	42	40
Huddinge	31	67	11	7	15	40	37	42
Tyresö	37	72	10	1	12	40	37	46
Botkyrka	15	51	9	6	6	26	32	38
Nykvarn	39	76	15	4	6	36	33	51
Haninge	28	57	11	2	4	28	28	46
Nynäshamn	53	68	21	7	8	36	38	41

Dalarnas län

Tabell W1. Resultat Dalarnas län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Älvdalen	60	52	93	63	92	60
Mora	28	35	90	47	85	55
Orsa	49	45	81	54	82	54
Rättvik	27	29	88	48	72	61
Malung	48	48	90	53	84	53
Falun	19	18	86	41	75	57
Leksand	27	22	81	42	74	61
Vansbro	38	40	85	63	84	52
Borlänge	14	16	76	38	61	56
Gagnef	22	22	91	47	70	51
Säter	18	22	81	38	76	55
Hedemora	13	12	80	29	63	58
Ludvika	12	18	88	44	73	50
Avesta	11	15	82	35	61	54
Smedjebacken	18	12	81	35	60	54

Tabell W2. Resultat Dalarnas län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Älvdalen	73	91	76	55	55	62	50	57
Mora	70	88	54	35	25	45	34	51
Orsa	72	81	49	41	27	47	41	51
Rättvik	52	72	29	22	18	34	27	47
Malung	67	92	74	57	36	57	42	56
Falun	61	70	26	19	16	23	22	42
Leksand	60	69	38	20	22	32	26	50
Vansbro	68	82	57	41	34	42	28	43
Borlänge	46	72	17	12	18	28	22	42
Gagnef	69	78	29	22	22	32	25	60
Säter	59	75	20	11	18	35	34	48
Hedemora	51	62	23	11	17	25	28	45
Ludvika	48	73	30	18	18	37	38	62
Avesta	57	70	22	16	18	32	31	41
Smedjebacken	53	71	25	10	29	22	22	42

Gävleborgs län

Tabell X1. Resultat Gävleborgs län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Ljusdal	33	35	93	44	75	50
Nordanstig	20	34	94	40	82	46
Hudiksvall	22	24	79	39	70	50
Bollnäs	17	18	80	32	65	52
Ovanåker	34	31	89	53	73	55
Söderhamn	16	21	85	38	73	49
Gävle	15	5	82	41	73	53
Ockelbo	31	39	89	46	82	51
Sandviken	4	19	73	38	64	51
Hofors	19	13	77	29	66	50

Tabell X2. Resultat Gävleborgs län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Ljusdal	76	75	42	29	25	44	36	57
Nordanstig	65	80	48	33	26	54	40	52
Hudiksvall	70	76	34	23	22	27	34	48
Bollnäs	54	62	27	11	19	31	28	49
Ovanåker	60	73	35	22	29	39	35	51
Söderhamn	56	63	25	22	21	34	23	43
Gävle	47	63	12	3	7	35	35	43
Ockelbo	67	86	46	35	24	35	26	54
Sandviken	49	68	28	19	18	38	39	43
Hofors	48	65	13	8	13	28	34	44

Västernorrlands län

Tabell Y1. Resultat Västernorrlands län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Sollefteå	31	35	85	52	83	54
Örnsköldsvik	20	23	94	54	86	55
Kramfors	26	20	88	36	78	46
Sundsvall	15	20	94	52	75	45
Härnösand	16	19	79	35	74	49
Timrå	18	14	79	34	68	48
Ånge	41	50	91	49	84	49

Tabell Y2. Resultat Västernorrlands län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Sollefteå	70	87	54	33	33	66	55	62
Örnsköldsvik	69	84	44	25	26	45	36	51
Kramfors	64	78	27	18	25	30	33	51
Sundsvall	55	71	30	17	17	42	28	54
Härnösand	65	76	24	17	15	39	39	46
Timrå	55	83	28	17	17	32	34	52
Ånge	67	91	61	49	33	61	49	51

Jämtlands län

Tabell Z1. Resultat Jämtlands län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Strömsund	53	56	98	61	91	60
Krokom	38	47	91	61	91	63
Åre	47	38	95	51	94	61
Östersund	33	18	89	44	81	53
Ragunda	41	42	97	56	86	54
Bräcke	54	48	91	58	87	62
Berg	35	51	93	54	86	48
Härjedalen	59	52	96	59	91	48

Tabell Z2. Resultat Jämtlands län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Strömsund	76	96	75	55	47	75	63	71
Krokom	75	97	73	51	44	66	50	53
Åre	63	93	64	41	43	66	59	63
Östersund	61	90	56	23	29	39	35	62
Ragunda	63	97	62	43	44	58	49	67
Bräcke	76	95	72	54	47	65	47	58
Berg	64	93	69	57	41	61	41	52
Härjedalen	76	94	80	54	40	68	48	54

Västerbottens län

Tabell AC1. Resultat Västerbottens län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Sorsele	59	59	99	66	96	59
Storuman	61	59	98	64	95	56

Malå	40	37	91	49	80	49
Vilhelmina	51	44	93	49	91	55
Skellefteå	20	34	91	53	84	51
Lycksele	44	45	95	64	92	58
Norsjö	44	43	90	59	93	58
Dorotea	54	65	98	56	96	55
Vindeln	54	52	89	52	87	57
Åsele	58	41	89	55	88	54
Robertsfors	35	38	90	56	87	50
Umeå	24	20	87	44	85	55
Bjurholm	50	49	97	64	91	60
Vännäs	25	34	87	48	85	55
Nordmaling	38	39	93	59	88	53

Tabell AC2. Resultat Västerbottens län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Sorsele	85	100	88	67	80	85	78	57
Storuman	72	99	89	59	69	80	74	71
Malå	71	93	62	40	43	47	46	51
Vilhelmina	68	98	78	47	54	69	69	64
Skellefteå	67	86	43	31	29	40	31	59
Lycksele	73	93	74	48	33	61	52	68
Norsjö	66	96	66	42	43	53	47	51
Dorotea	68	99	79	58	64	73	67	52
Vindeln	77	98	70	43	33	57	49	55
Åsele	72	91	70	47	36	52	42	66
Robertsfors	67	88	56	37	25	50	38	58
Umeå	67	88	34	21	22	45	40	55
Bjurholm	70	95	68	46	31	61	41	49
Vännäs	62	86	51	33	29	52	38	64
Nordmaling	70	92	59	34	36	55	46	61

Norrbottens län

Tabell BD1. Resultat Norrbottens län. Antal jägarhushåll och attityder.

Kommun	D2-04	D2-09	C4	C6	C7	Svarsfrekvens
Kiruna	49	46	96	51	93	51
Pajala	55	63	95	71	95	60
Gällivare	42	38	88	52	93	42
Jokkmokk	59	57	99	51	93	49
Arjeplog	62	59	92	59	87	49
Övertorneå	55	57	96	60	90	56
Överkalix	57	60	88	68	94	54
Boden	42	32	96	52	86	60
Luleå	24	30	93	49	87	47
Kalix	40	45	94	51	80	48
Haparanda	32	41	79	45	80	44
Arvidsjaur	52	51	89	54	90	58
Älvsbyn	37	41	91	53	84	45
Piteå	31	24	78	43	75	51

Tabell BD2. Resultat Norrbottens län. Användning av resurser och ekonomisk betydelse.

Kommun	D1.1	D1.2Y	D1.2	D1.3	D1.4	D4.1	D4.2	D4.3
Kiruna	57	97	70	43	53	58	46	42
Pajala	68	99	79	62	40	64	50	69
Gällivare	62	97	67	35	42	47	37	47
Jokkmokk	78	97	83	58	62	69	62	49
Arjeplog	80	96	86	75	71	72	68	51
Övertorneå	69	94	71	51	36	61	45	70
Överkalix	77	96	81	71	49	67	52	57
Boden	58	87	40	27	30	36	35	68
Luleå	51	84	47	26	24	46	43	50
Kalix	70	93	54	39	38	52	58	54
Haparanda	70	84	56	36	38	47	44	58
Arvidsjaur	79	95	75	54	57	50	48	54
Älvsbyn	69	97	71	38	52	52	42	56
Piteå	55	95	43	19	32	35	32	61